

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 2/2012 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om fartygspersonalens arbets- och boendemiljö samt mathållningen ombord på fartyg och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 december 2011 regeringens proposition med förslag till lag om fartygspersonalens arbets- och boendemiljö samt mathållningen ombord på fartyg och till lagar som har samband med den (RP 140/2011 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anna Sotaniemi, kommunikationsministeriet
- regeringsråd Susanna Siitonen, arbets- och näringsministeriet

- direktör Pertti Siiki, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Kaarina Myyri-Partanen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- ledande expert Marko Rahikainen, Trafiksäkerhetsverket
- avdelningsdirektör Sanna Sonninen, Trafiksäkerhetsverket
- biträdande verksamhetsledare Risto Blomquist, Finlands Skeppsbefälsförbund rf
- expert Kimo Kostainen, Rederierna i Finland
- ordförande Simo Zitting, Finlands Sjömans-Union FS-U rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— social- och hälsovårdsministeriet
— Finlands Maskinförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringens proposition

Propositionen innehåller ett förslag till lag om fartygspersonalens arbets- och boendemiljö samt mathållningen ombord på fartyg. Den grundar sig på Internationella arbetsorganisationens sjöarbetskonvention och på Europeiska unionens råds sjöarbetsdirektiv. Syftet är att eliminera hindren för ratificering av sjöarbetskonventionen och att genomföra sjöarbetsdirektivet na-

tionellt. Dessutom lyfts de grundläggande bestämmelserna om fartygets arbets- och boendemiljö samt mathållningen ombord på fartyg upp på lagnivå, på det sätt som grundlagen kräver.

Lagen ska tillämpas på finska fartyg. Lagen är förpliktande för redaren och ålägger arbetarskyddsmyndigheterna vissa skyldigheter. Där föreskrivs om förfaranden för att säkerställa att fartygspersonalens arbets- och boendemiljö

motsvarar kraven på hälsa och säkerhet. Lagen ska dessutom säkerställa att fartygspersonalen har en lämplig boendemiljö och lämpliga levnadsförhållanden. Bestämmelserna i sjöarbetskonventionen ska tillämpas på utländska fartyg som färdas på finskt vattenområde.

Också lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen, arbetarskyddslagen och strafflagen föreslås bli ändrade.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Syftet med propositionen är att sätta i kraft direktivet om arbete till sjöss nationellt och undanröja de hinder för att ratificera sjöarbetskonventionen som gäller arbets- och boendemiljön samt mathållningen ombord på fartyg.

Konventionen kräver att fartygspersonalen ska ha en säker och hälsosam arbets- och boendemiljö och att den ska ha möjlighet till rekreation och rätt till mat av god kvalitet. Till personalen räknas utöver de anställda alla andra personer som regelbundet arbetar och utför sysslor ombord, som egenföretagare, inhyrd arbetskraft eller anställda hos ett företag som utför underleverantörsarbete. Redaren har ansvar för att villkoren i konventionen uppfylls. Arbetarskyddsmyndigheten övervakar att lagen efterlevs.

De särskilda bestämmelserna om fartygsbesättningens arbets- och boendemiljö samt mathållning kommer att samlas i en ny särskild lag om fartygspersonal. Utskottet anser att propositionen är lämplig och angelägen. Det tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Ansvar för fartygsplanering

Redaren ska se till att ett nytt fartyg som beställs för trafik under finsk flagg planeras och byggs så att fartygspersonalens säkerhet och hälsa inte sätts på spel. Redaren har samma aktsamhetsplikt om det görs större ombyggnadsarbeten på fartyget. Arbetarskyddsmyndigheten säkerställer vid överlåtelseinspektionen att fartygets ar-

bets- och boendetrymmen följer bestämmelserna.

Hälsö- och säkerhetsaspekter bör vägas in redan när fartyget planeras, för det är dyrt och i vissa fall till och med omöjligt att rätta till fel efteråt. Redaren ska förse planeraren med adekvat information om vilka krav på byggandet fartygspersonalens hälsa och säkerhet ställer. Myndigheten ger instruktioner och råd om de krav som lagen ställer, men den tar inte ansvar för att planerna uppfyller kraven. Det är bra att redarens och byggarens ansvar för planeringen av fartyget och deras aktsamhetsplikt tydliggörs och stärks, anser utskottet.

Enligt de gällande bestämmelserna är det arbetarskyddsmyndigheten som inspekterar och godkänner fartygsritningarna när fartyget planeras. Den föreslagna lagen ändrar på förfarandet enligt de bestämmelserna. Att man nu avstår från förhandskontroll och godkännande av ritningarna kan i vissa fall betyda att det byggs fartyg som strider mot bestämmelserna om säkerhet i arbets- och boendemiljön. Men arbetarskyddsmyndigheten har i efterkontrollen ett effektivt redskap för att säkerställa att lokaliteterna ombord är som de ska. Med stöd av sina befogenheter kan myndigheten i förekommande fall kräva att arbetsgivaren eller redaren åtgärdar det regelvidriga läget och i allvarliga fall förelägga driftsförbud.

Överlåtelseinspektion

Ett nytt fartyg eller ett fartyg som köps som begagnat för trafik under finsk flagg ska genomgå en överlåtelseinspektion, helst redan innan fartyget tas i drift, men senast inom sex månader från det att det togs i drift. Vid inspektionen ska det

ses till att arbets- och boendetrymmena ombord uppfyller bestämmelser och föreskrifter och att fartyget på den punkten också uppfyller villkoren för sjöarbetscertifikat. Den föreslagna tidsfristen på sex månader svarar mot de gällande bestämmelserna. Det är viktigt att inspektionen görs innan fartyget tas i drift. Om det inte är möjligt ska det inspekteras så fort som möjligt efter att det tagits i drift.

Sjöarbetscertifikat

Sjöarbetskonventionen kräver att vissa fartyg har sjöarbetscertifikat. För sjöarbetscertifikatet ska fartyget inspekteras för att säkerställa att det uppfyller kraven i de nationella lagar och bestämmelser genom vilka konventionen har satts i kraft.

Sjöarbetscertifikatet utfärdas av Trafiksäkerhetsverket. Certifikatet beviljas om Trafiksäkerhetsverket och arbetarskyddsmyndigheten vid sina inspektioner av de faktorer som faller inom deras behörighet har konstaterat att det inte finns något hinder för att bevilja det. Arbetarskyddsmyndigheten lämnar ett utlåtande om sin inspektion till Trafiksäkerhetsverket.

Kommunikationsministeriet uppger att propositionen inte tar hänsyn till alla de inspektioner som faller inom arbetarskyddsmyndighetens behörighet och som är ett villkor för att få, hålla i kraft och förnya ett sjöarbetscertifikat eller för att få ett temporärt sjöarbetscertifikat. Utskottet anser att inspektionerna ska beaktas i lagen för att den ska vara klar och tydlig och föreslår därför att 8 § kompletteras med ett nytt 2 mom. om detta.

Det är viktigt att det finns tydliga regler för vilka inspektioner som krävs för sjöarbetscertifikat. Reglerna bäddar för klarare praxis när två olika myndigheter har behörighet att utföra inspektioner enligt sjöarbetskonventionen och bevilja sjöarbetscertifikat. Klara regler är viktiga inte minst för redarna för att de ska veta vilka inspektioner de ska ansöka om och när för att få, hålla i kraft och förnya sjöarbetscertifikat.

Avslutningsvis

När bemanningsdirektivet sattes i kraft nationellt ansåg utskottet att det i samband med propositionen om fartygspersonalens boendemiljö samt mathållningen ombord också gällde att titta på om direktivet eventuellt påverkar lagen om sjöarbetsavtal (AjUB 4/2011 rd). Redaren är skyldig att se till att alla de som arbetar regelbundet ombord har lämplig arbets- och boendemiljö samt mathållning. Därigenom tillgodoses kraven i bemanningsdirektivet på lika behandling av hyrd arbetskraft ombord, menar utskottet.

Detaljmotivering

7 §. Periodisk inspektion. Utskottet föreslår att lydelsen ändras i överensstämmelse med bestämmelsen om periodiska inspektioner i sjöarbetskonventionen.

8 §. Utlåtande till Trafiksäkerhetsverket för utfärdande av sjöarbetscertifikat. Utskottet föreslår en kortare paragrafrubrik.

Innan arbetarskyddsmyndigheten ger utlåtande enligt 1 mom. ska den utföra de nödvändiga inspektioner ombord som redaren skriftligt ansöker om för att få sjöarbetscertifikat. Arbetarskyddsmyndigheten ska göra en anteckning om mellanliggande inspektion i sjöarbetscertifikatet med mindre att certifikatet upphör att gälla. Utskottet föreslår att paragrafen får ett nytt 2 mom. om inspektioner, redarens skyldighet och arbetarskyddsmyndighetens anteckning om mellanliggande inspektion i sjöarbetscertifikatet. Paragrafens 2 mom. blir 3 mom utan ändringar.

Vidare föreslår utskottet ett nytt 4 mom. om bemyndigande att utfärda förordning.

11 §. Bostadsutrymmen. Utskottet vill komplettera paragrafen med en hänvisning till en resolution från IMO:s sjösäkerhetskommitté.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2–4 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 enligt propositionen men 7, 8 och 11 § med ändringar (*Utskottets ändringsförslag*).

Utskottets ändringsförslag**Lagförslag 1**

7 §

Periodisk inspektion

Arbetskyddsmyndigheten ska inspektera fartyg vars bruttodräktighet överskrider 199 minst vart tredje år efter fartygets ibruktagande.

8 §

Inspektioner och utlåtanden för sjöarbetscertifikat

(1 mom. som i RP)

Innan arbetskyddsmyndigheten ger utlåtande enligt 1 mom. ska den utföra de inspektioner inom dess behörighet och i enlighet med sjöarbetskonventionen ombord som behövs för att be-

vilja, hålla i kraft eller förnya ett interimistiskt sjöarbetscertifikat eller ett sjöarbetscertifikat. Redaren ska skriftligt ansöka om inspektion i god tid före inspektionstidpunkten. Arbetskyddsmyndigheten ska göra en tillbörlig anteckning om mellanliggande inspektion i sjöarbetscertifikatet för att det ska hållas i kraft. (Nytt)

(3 mom. som 2 mom. i RP)

Närmare bestämmelser om inledande av inspektioner, när och hur de ska utföras och om anteckning om inspektioner i sjöarbetscertifikatet kan utfärdas genom förordning av statsrådet. (Nytt)

11 §

Bostadsutrymmen

Redaren ska se till att fartygspersonalens bostadsutrymmen är ändamålsenliga och säkra. Vid tillämpningen av denna bestämmelse ska 1974 års internationella konvention om säkerheten för människoliv till sjöss (FördrS 11/1981) och bestämmelserna om fartyg med speciellt användningsområde i IMO:s generalförsamlings resolution A.534(13) av den 17 november 1983 samt i IMO:s sjösäkerhetskommittés resolution MSC.266(84) av den 13 maj 2008 beaktas.

(2–5 mom. som i RP)

Helsingfors den 23 februari 2012

ordf. Tarja Filatov /sd
vordf. Anne-Mari Virolainen /saml
medl. Markku Eestilä /saml
Sanni Grahn-Laasonen /saml
Anna Kontula /vänst
Jari Lindström /saf
Eeva Maria Maijala /cent
Lea Mäkipää /saf

Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Elisabeth Naucélér /sv
Kristiina Salonen /sd
Mikko Savola /cent
Eero Suutari /saml
Katja Taimela /sd
Jani Toivola /gröna
ers. Laila Koskela /saf.

Sekreterare var

konsultativ tjänsteman
Marjaana Kinnunen.

RESERVATION

Motivering

Enligt propositionen är syftet med lagförslaget att säkerställa att fartygspersonalens arbets- och boendemiljö motsvarar kraven på hälsa och säkerhet. Eftersom det är dyrt och ibland t.o.m. omöjligt att i efterhand åtgärda missförhållanden, är det ändamålsenligt att frågor som berör fartygspersonalens hälsa och säkerhet uppmärksammas tillräckligt väl redan i samband med fartygets planering, sägs det i propositionen.

Men propositionen överför ändå det huvudsakliga ansvaret för förhandskontrollen från myndigheterna till redaren. Enligt nuvarande praxis godkänner myndigheten fartygsritningarna och därför är det möjligt att vid behov göra ändringar ännu i byggnadsskedet. Enligt lagförslaget ska myndigheterna inspektera fartyget först i det skede då det tas i bruk. Då kan det vara för sent att rätta till planeringsmissar, något som också noteras i propositionen. Genom förhandsgranskning är det möjligt att undvika planeringsfel och samtidigt säkerställa att fartygspersonalens arbets- och boendemiljö motsvarar kraven på hälsa och säkerhet.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda anser vi

*att stycke två ibetänkanDEMotiveringen
ändras på följande sätt:*

Enligt de gällande bestämmelserna är det arbetarskyddsmyndigheten som inspekterar och godkänner fartygsritningarna när fartyget planeras. Den föreslagna lagen ändrar på förfarandet enligt de bestämmelserna. Att man nu avstår från förhandskontroll och godkännande av ritningarna kan i vissa fall betyda att det byggs fartyg som strider mot bestämmelserna om säkerhet i arbets- och boendemiljön. *Utskottet anser därför att den som beställer ett nytt fartyg som är avsett att segla under finsk flagg respektive ägaren till ett fartyg som övergår till att segla under finsk flagg är skyldig att i ett tillräckligt tidigt skede sända ritningarna över arbets- och boendemiljö samt andra fär granskningen behövliga uppgifter till arbetarskyddsmyndigheterna för granskning. Redarna har samma skyldighet när det gäller väsentliga ändringsarbeten på fartyget.*

Helsingfors den 23 februari 2012

Jari Lindström /saf
Lea Mäkipää /saf
Laila Koskela /saf

Eeva Maria Maijala /cent
Mikko Savola /cent